

BARNEOMBUDET

Statens helsetilsyn (Helsetilsynet)
Postboks 8128 Dep
0032 OSLO

Deres ref:

Vår ref:
16/00995-9

Saksbehandler:
Tone Viljugrein

Dato:
5. januar 2017

Oversendelse av sak til Helsetilsynet

Barneombudet oversender med dette en sak om skolehelsetjenesten i Vågan kommune til Helsetilsynet. Fylkesmannen i Nordland valget å ikke følge Barneombudets anmodning om tilsyn. Barneombudet anmoder derfor Helsetilsynet om å forta et tilsyn med skolehelsetjenesten i Vågan kommune, og vurdere om kommunen har brutt sine plikter om å tilby barn og unge en forsvarlig skolehelsetjeneste.

Barneombudet skal i henhold til lov og instruks arbeide for at barns behov, rettigheter og interesser blir tatt tilbørlig hensyn til på alle samfunnsområder. Ombudet skal særlig følge med i at lovgivning til vern om barns interesser blir fulgt, og at norsk rett samsvarer med de forpliktelser Norge har etter FNs konvensjon om barnets rettigheter.

I begynnelsen av juni i 2016 besøkte Barneombudet Svolvær og Kabelvåg i Vågan kommune. Etter samtale med barn og ansatte, blant annet helsesøster og kommunepsykolog, ble vi bekymret for skolehelsetjenesten i kommunen. Vi rettet derfor en henvendelse til kommunen og bad om en tilbakemelding på hvordan kommunen har benyttet Stortingets ekstrabevilgninger til å styrke helsestasjons- og skolehelsetjenesten. Vi bad også om en tilbakemelding på hvordan barnets beste har blitt vurdert i denne prosessen.

Vågan kommune gav ingen tilbakemelding på hvordan barnets beste var blitt vurdert, og redegjørelsen for bemanningssituasjonen var heller ikke tilfredsstillende. Barneombudet oversendte derfor saken til Fylkesmannen i Nordland og anmodet om tilsyn med skolehelsetjenesten i Vågan kommune. Fylkesmannen fant imidlertid ikke grunnlag for å opprette tilsynssak, med den begrunnelse at de har tillit til at kommunens ledelse følger opp den konsekvensanalysen som er gjennomført og at de tilstreber at skolehelsetjenesten planlegges og utføres i tråd med lov og forskrifter.

Selv om Fylkesmannen i Nordland har tillit til at kommunene følger opp en konsekvensanalyse, samt lover og forskrifter, er ikke dette tilstrekkelig for å berolige Barneombudet. Vi synes eksempelvis det er svært urovekkende at de minste skolene i Vågan kommune har helsesøster på skolen kun 3-4 ganger i året, og at de mellomste skolene kun har helsesøster på skolen én dag i måneden. Barneombudet tror ikke nødvendigvis at kommunen vil etablere en forsvarlig skolehelsetjeneste uten ytterligere oppfølging og tilsyn.

På bakgrunn av dette oversendes saken til Helsetilsynet. Vi anmoder Helsetilsynet om å forta et tilsyn med skolehelsetjenesten i Vågan kommune, og vurdere om kommunen har brutt sine plikter om å tilby barn og unge en forsvarlig skolehelsetjeneste.

Hvis det skulle være behov, kan seniorrådgiver Tone Viljugrein hos Barneombudet kontaktes, enten via epost tv@barneombudet.no eller på tlfnr. 22993950.

Vennlig hilsen

Camilla Kayed
fagsjef

Tone Viljugrein
seniorrådgiver

Brevet er godkjent elektronisk og har derfor ingen signatur.

Vedlegg

Barneombudets henvendelse om skolehelsetjenesten i Vågan kommune.pdf

Tilbakemelding fra Vågan kommune.pdf

Oversendelse til Fylkesmannen i Nordland - anmodning om tilsyn.pdf

Tilbakemelding fra Fylkesmannen i Nordland.pdf

Mottakerliste

Statens helsetilsyn (Helsetilsynet)

Kopimottakerliste

Fylkesmannen i Nordland

Vågan kommune

29 NOV. 2016

- virker til Nordlands beste

Barneombudet
Postboks 8889 Youngstorget
0028 OSLO

Saksb.: Benthe Westgaard
e-post: fmnobwe@fylkesmannen.no
Tlf: 75 53 15 14
Vår ref: 2016/7579
Deres ref: 16/00995
Vår dato: 24.11.2016
Deres dato: 25.10.2016
Arkivkode: 733.1

Anmodning om tilsyn med skolehelsetjenesten i Vågan kommune

Fylkesmannen i Nordland viser til av 25.10.16 fra Barneombudet hvor vi blir anmodet om å foreta et hendelsesbasert tilsyn med skolehelsetjenesten i Vågan kommune.

Bakgrunn for henvendelsen er at Vågan kommune ikke har besvart Barneombudet på hvordan kommunen har benyttet Stortingets ekstraveilgninger til helsestasjons- og skolehelsetjenesten og hvordan barnets beste har blitt vurdert.

Slik vi forstår henvendelsen fra Barneombudet ønskes det at vi skal opprette tilsynssak for å få vurdert om skolehelsetjenesten i Vågan kommune er forsvarlig.

Vi er informert om at Vågan kommune i all hovedsak følger de faglige anbefalinger som fremkommer gjennom nasjonal veileder for helsestasjon og skolehelsetjenesten, med noen få unntak. Kommunen ligger noe under anbefalt bemanningsnorm for helsesøster og lege i grunnskolen, men litt over anbefalt bemanningsnorm i helsestasjon og videregående skole.

Gjennom kommunens egen årsmelding fra helsesøstertjenesten fremkommer en konsekvensanalyse som beskriver hva det betyr at kommunen har færre årsverk en anbefalt i skolehelsetjenesten. Vi har tillit til at kommunens ledelse følger opp den konsekvensanalyse som er gjennomført og at de tilstreber at skolehelsetjenesten planlegges og utføres i tråd med lov og forskrifter.

Fylkesmannen i Nordland finner ikke at det på nåværende tidspunkt er grunnlag for å opprette tilsynssak ovenfor kommunen.

Med hilsen

Jan-Petter Lea (e.f.)
fylkeslege

Benthe Westgaard
seniorrådgiver

Dette brevet er godkjent elektronisk.

Kopi: Vågan kommune v/rådmann Postboks 802 8305 Svolvær

BARNEOMBUDET

Adresseinformasjon fylles inn ved ekspedering. Se mottakerliste nedenfor.

v/ Adresseinformasjon fylles inn ved ekspedering. Se mottakerliste nedenfor.

Deres ref:

Vår ref:

16/00995-7

Saksbehandler:

Tone Viljugrein

Dato:

25. oktober 2016

Anmodning om tilsyn med skolehelsetjenesten i Vågan kommune

Barneombudet oversender med dette en sak om skolehelsetjenesten i Vågan kommune. Med utgangspunkt i vår henvendelse til kommunen i brev av 10.august 2016, og de opplysninger Vågan gir i brev av 2.september, ber vi Fylkesmannen i Nordland om å foreta et hendelsesbasert tilsyn med skolehelsetjenesten i Vågan kommune.

I svaret til Barneombudet gjør Vågan kommune rede for organiseringen av skolehelsetjenesten i kommunen. Det svares imidlertid ikke på Barneombudets konkrete spørsmål om hvordan Stortingets ekstrabevilgninger til tjenesten er benyttet, eller hvordan barnets beste har blitt vurdert i denne prosessen.

Barneombudet har ikke kompetanse til å vurdere hvorvidt skolehelsetjenesten i Vågan kommune er forsvarlig. På bakgrunn av dette oversendes saken til Fylkesmannen i Nordland. Vågan kommune er orientert ved dette brev.

Korrespondansen med Vågan kommune er vedlagt.

Vennlig hilsen

Camilla Kayed
fagsjef

Tone Viljugrein
seniorrådgiver

Brevet er godkjent elektronisk og har derfor ingen signatur.

Vedlegg

Barneombudets henvendelse om skolehelsetjenesten i Vågan kommune.pdf
Tilbakemelding fra Vågan kommune.pdf

Mottakerliste

Fylkesmannen i Nordland

Kopimottakerliste

Postadresse:
Postboks 8889 Youngstorget
0028 OSLO
Tlf 22 99 39 50

Besøksadresse:
Karl Johansgate 7
0154 OSLO
Inngang fra Dronningens gate

E-post:
post@barneombudet.no
www.barneombudet.no
Org.nr.: 971 527 765

Barneombudet
Postboks 8889 Youngstorget
0028 OSLO

19 SEPT. 2016

Skolehelsetjenesten i Vågan kommune

Vi viser til Deres brev av 10. august 2016 vedrørende ovennevnte.

Ivaretagelse av barnas interesser mht bl.a. organisering, struktur, rutiner, besøk i skoler, oppsatte treffpunkter etc:

I kartleggingen, høsten 2015, som er gjort av kommunen i forbindelse med «Vårres unga – vårres fremtid» er det kommet frem at vi ønsker å styrke barns brukermedvirkning i Vågan kommune. Dette ut fra at barn/unge gir uttrykk for at de kjenner for dårlig til både hvem som kan hjelpe dem om noe oppstår, tjenester for barn og unge, men også i forhold til politiske beslutninger.

Skolehelsetjenesten er organisert slik at alle elever skal ha helsesøster tilstede ved faste avtalte tidspunkt. De minste skolene har helsesøster på skolen 3-4 ganger i året. De mellomste skolene har helsesøster en gang pr. måned, Kabelvåg skole en gang pr uke og Svolvær skole har helsesøster 3,5 dager i uken. Videregående skole har helsesøster 4 dager i uken. Noen av helsesøstrene har eget kontor, på de minste skolene er det ikke egne kontorer. Elevene blir gjort oppmerksom på hvor og når helsesøster er på skolen gjennom oppslag og muntlig beskjed.

Helsesøster i skolehelsetjenesten følger gjeldende veileder og gjennomfører vaksinerings, helseundersøkelser og undervisning i klasser med mer. Dette tilbudet varierer noe fra de minste skolene til de største. Helsesøster samarbeider med skolens ansatte og har også «åpen dør» hvor barna kan komme innom på eget initiativ. På de største skolene gjennomfører helsesøster jentesnakk i 8 klasse. Helsesøster kommer ikke gjennom alle anbefalte tiltak i skolen. Det er i tillegg et mål at helsesøster skal ha faste møtepunkter med ungdomsrådet i kommunen.

Samarbeid med flyktningehelsetjenesten:

Det er etablert et godt samarbeid i form av overføringsmøter mellom tjenestene med ledende helsesøster og sykepleier på Vågan Innvandrers og Opplæringsssenter (VIO) som har fulgt opp barna der. For øvrig er det 3 sykepleier tilknyttet flyktningehelsetjenesten hvor en av dem videreutdanner seg til helsesøster. Denne tjenesten ivaretar skolehelsetjenesten på VIO skolen. Skolehelsetjenesten og flyktningehelsetjenesten har som formål å utvikle samarbeidet ytterligere.

I 2010 kom Helsedirektoratet med «Utviklingsstrategi for helsestasjon og skolehelsetjenesten, IS-1798. Den setter minstestandard til normtallene innenfor Skolehelsetjenesten, Helsesøstertjenesten i videregående skole og

Helsestasjonsvirksomheten. Ser vi samlet opp mot de ressurser er vi innenfor de krav som stilles. Ser vi det pr. funksjon er vi underdekket på grunnskolen, og litt overdekket på videregående skole og helsestasjonen.

Ovennevnte er organisert i Familieenheten med en ledende helsesøster, som ikke inngår i nevnte ressursmodell, men har det overordnede faglige ansvaret. I tillegg tilkommer flyktningehelsetjenesten med et årsverk for helsesøster som er organisert under Kommuneoverlegen. Dette tiltaket ble styrket i 2016 budsjettet.

Med vennlig hilsen

VÅGAN KOMMUNE
RÅDMANNEN

Tommy Stensvik
rådmann

Dette brevet er godkjent elektronisk og har derfor ikke underskrift.

Kopi til:

Inger Rasmussen
Jan Håkon Juul
Kari Løfgren

BARNEOMBUDET

Vågan kommune

Deres ref:

Vår ref:
16/00995-2

Saksbehandler:
Tone Viljugrein

Dato:
10. august 2016

Skolehelsetjenesten i Vågan kommune

Barneombudet henvender seg med dette til Vågan kommune da vi er bekymret for kapasiteten til skolehelsetjenesten i kommunen. Over de siste års statsbudsjett har Stortinget bevilget ekstra midler til helsestasjons- og skolehelsetjenesten. Etter et besøk ved to skoler i deres kommune, er vi usikre på om Vågan kommune har brukt midlene til å styrke disse tjenestene.

I begynnelsen av juni besøkte Barneombudet Svolve og Kabelvåg kommune. Det var etter samtale med barn, ansatte, helsesøster og kommunepsykolog, vi ble bekymret for kapasiteten til skolehelsetjenesten i kommunen.

Barneombudets mandat

Barneombudet skal i henhold til lov og instruks arbeide for at barns behov, rettigheter og interesser blir tatt tilbørlig hensyn til på alle samfunnsområder. Ombudet skal særlig følge med i at lovgivning til vern om barns interesser blir fulgt, og at norsk rett samsvarer med de forpliktelser Norge har etter FNs konvensjon om barnets rettigheter. Ombudets mandat er begrenset til barn under 18 år.

En lovpålagt tjeneste med store mangler

Stat og kommune har ansvar for å sikre barn og unge god og tilstrekkelig helsetjeneste. Det understrekes i FNs barnekonvensjon, artikkel 24. Den kommunale helse- og omsorgstjenesteloven nevner skolehelsetjenesten som en del av kommunens forebyggende og helsefremmende tjeneste. Med andre ord: Skolehelsetjenesten er elevenes egen lovpålagte tjeneste.

Helsedirektoratet uttalte i 2010 at det manglet 1550 årsverk i skolehelsetjenesten på landsbasis. På tross av at helsemyndighetene og Stortinget har bevilget ekstra midler, og bedt kommunene om å prioritere tjenesten, er det fremdeles store mangler. I 2015 hadde det kun kommet 367 nye stillinger¹. Samtidig har barnebefolkningen økt, oppgavene blitt flere, så i praksis er den reelle økningen relativt liten.

Hvorfor er skolehelsetjenesten viktig?

Over flere år har Barneombudet erfart at skolehelsetjenesten, med helsesøster i spissen, har en spesiell verdi blant barn og unge. Ideelt sett skal ikke helsesøster bare veie og vaksinere, gi råd om kosthold og prevensjon. De som jobber kan også være viktige støttespillere i

vanskelige perioder i barn og unges liv. Barna skal ha mulighet til å snakke om ting som er vanskelig når de banker på døra til skolehelsetjenesten.

For barn som blir mobbet, kan helsesøster være den første de klarer å fortelle det til. Og for de barna som har det vanskelig hjemme, kan helsesøster oppleves som en trygg person å snakke med. Skolehelsetjenesten er en tjeneste som hjelper barna der de er, på deres premisser og uavhengig av sosial bakgrunn og tilhørighet.

Når barn opplever at de blir møtt, lyttet til og får hjelp til å løse det som er vanskelig, kan dette være med på å forebygge at plagene får utvikle seg og til alvorlige psykiske lidelser som det kan ta lang tid å behandle senere.

Prinsippet om barnets beste

Prinsippet om hensynet til barnets beste er nedfelt i barnekonvensjonen artikkel 3, nr. 1. Ved siden av å gi barnet en selvstendig rett til å få sitt beste vurdert og vektet som et grunnleggende hensyn når ulike interesser blir veid opp mot hverandre, understreker FNs barnekomitéⁱⁱ at barnets beste også består av to andre elementer. Relevant her er særlig at barnets beste også er å regne som en prosedyreregulering.

At det er en prosedyreregulering betyr blant annet at når det skal fattes et vedtak som vil få virkninger for et bestemt barn, en identifisert gruppe barn eller barn generelt, må beslutningsprosessen inkludere en vurdering av mulige konsekvenser (positive eller negative) dette også vil få for barnet eller barna det gjelder. Beslutningstakerne i forvaltningen må vise i begrunnelsen for vedtaket at prinsippet om barnets beste har blitt tatt hensyn til, og de må forklare hva de har funnet å være barnets beste og hvilke kriterier dette er basert på. Der hvor også andre hensyn gjør seg gjeldende, må beslutningstakerne tydeliggjøre hvordan barns interesser har blitt veid opp mot eventuelle andre hensyn.

Barns rett til å bli hørt

Barnekonvensjonen artikkel 12 sier at barn har rett til å bli hørt i alle forhold som vedrører det. Det betyr at kommunen eksempelvis skal legge til rette for at barn kan få sagt sin mening om skolehelsetjenesten, både om hvordan den er i dag og hvordan den eventuelt burde være. Dette er viktig innspill som det bør tas hensyn til når kommunale midler skal fordeles.

Barneombudet ber om en tilbakemelding

Barneombudet ber om tilbakemelding på hvordan Vågan kommune har benyttet Stortingets ekstrabevilgninger til å styrke helsestasjons- og skolehelsetjenesten. Samtidig ber vi om tilbakemelding på hvordan barnets beste har blitt vurdert i denne prosessen.

Vennlig hilsen

Camilla Kayed
fagsjef

Tone Viljugrein
seniorrådgiver

Brevet er godkjent elektronisk og har derfor ingen signatur.

ⁱ Brev fra Helse- og omsorgsdepartementet til Stortinget: <http://bit.ly/1ME28mf>

ⁱⁱ FNs barnekomité Generell kommentar nr.14 (2013) om barnets rett til at hans eller hennes beste skal være et grunnleggende hensyn (art.3, para.1)